

Fokdoel 2025 NTS en TSNH: een duurzame Texelaar

In 2014 heeft de toenmalige Foktechnische commissie van NTS en TSNH een nieuw fokdoel gepresenteerd onder de naam: **Fokdoel 2020: een duurzame Texelaar**.

In het fokdoel lag het accent op vlees, vruchtbaarheid en functionaliteit. Het fokdoel gold als een stip aan de horizon. Kort samengevat werd deze stip gedefinieerd als een schaap;

1. Dat zelfstandig per jaar 2 lammeren werpt en grootbrengt;
2. Dit minimaal 5 jaren achtereen presteert;
3. Waarvan de lammeren 300 gram per dag groeien, alleen op gras of op zijn minst met een uitstekende voederconversie;
4. Die uiteindelijk als A (min. 90 punten voor algemeen voorkomen) ingeschreven wordt voor exterieur;
5. Of (en uiteindelijk) als minimaal E rond,2 rond geclassificeerd wordt voor slachtkwaliteit.

Om te kijken of de stippen aan de horizon dichterbij komen heeft de FTC van NTS en TSNH in 2019 de doelen geëvalueerd. In dit document worden de 5 punten langsgelopen.

1. Een duurzame Texelaar werpt per jaar 2 lammeren en brengt deze groot

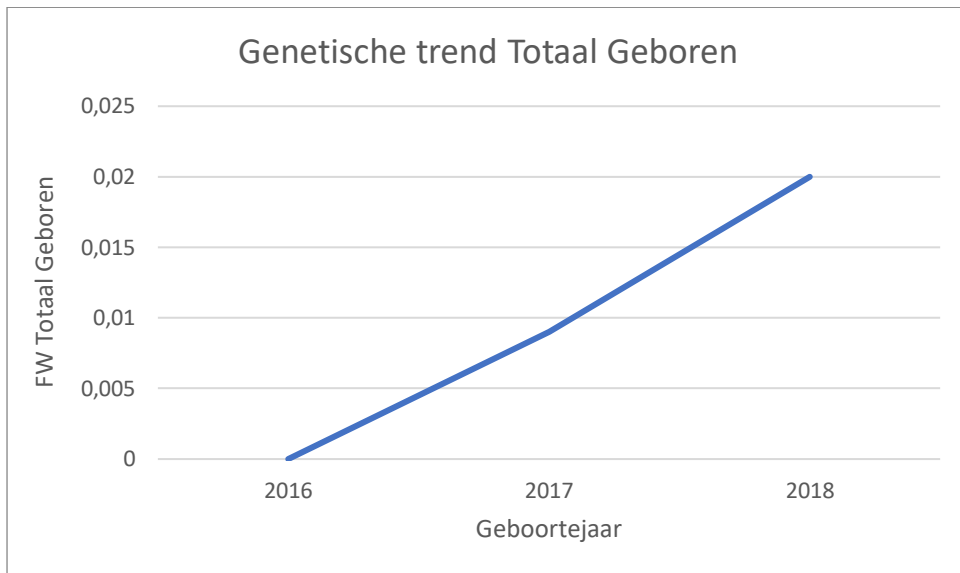
In het vorige fokdoel werd gerekend met de gemiddelde worpgrootte van 2013 en deze lag op 1,8 bij de oude oaien.

Anno 2019 is de gemiddelde worpgrootte van oaien van 2 jaar en ouder: 1,92 lam/worp.

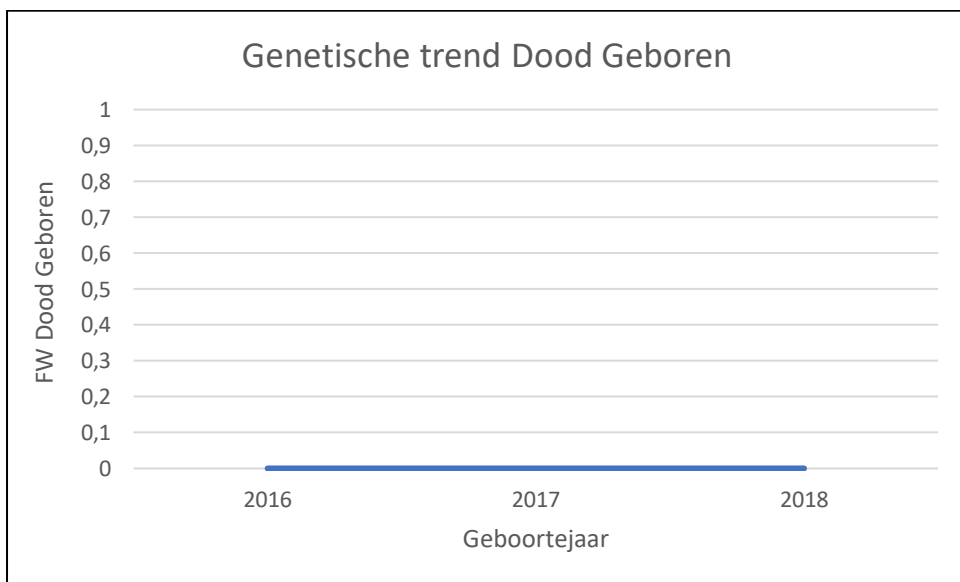
Het gemiddeld aantal lammeren wat een oudere ooi in 2019 groot brengt is 1,77 lam.

Met de huidige genetische trend (28-8-2018 NSFO) blijkt dat de gemiddelde worpgrootte in 10 jaar tijd gestegen is met 0,1 lam. Het lijkt dat de genetische trend doodgeboren gelijk blijft op 8%. Dit betekent dat de toename in het aantal geboren lammeren ook daadwerkelijk levend geboren lammeren zijn.

Om het gemiddelde van 2 levend geboren lammeren per worp te halen, moeten er gemiddeld 2,18 lam per worp geboren worden (bij een gelijk blijvend sterfte percentage van 8%). Met een toename van 0,1 lam/10 jaar betekent het dat het nog geruime tijd duurt voordat dit doel wordt gerealiseerd. Deze stip is wel dichterbij gekomen!

Toelichting: Als deze trend doorzet, stijgt de lammerproductie met 0,1 lam /10 jaar

Toelichting: de toename in het aantal geboren lammeren zijn ook daadwerkelijk levend geboren lammeren.

2. Een duurzame Texelaar brengt minimaal 5 jaren achtereen 2 lammeren

De gemiddelde leeftijd van de ooiën schommelt de laatste drie jaar tussen de 3,45 en de 3,49 jaar. Op dit moment is 13% van de huidige ooiënpopulatie 5 jaar of ouder. Het percentage ooiën, 5 jaar oud, 5 keer geworpen, 2 levende lammeren gemiddeld per worp bedraagt 2,5%. Deze stip staat nog ver weg aan de horizon.

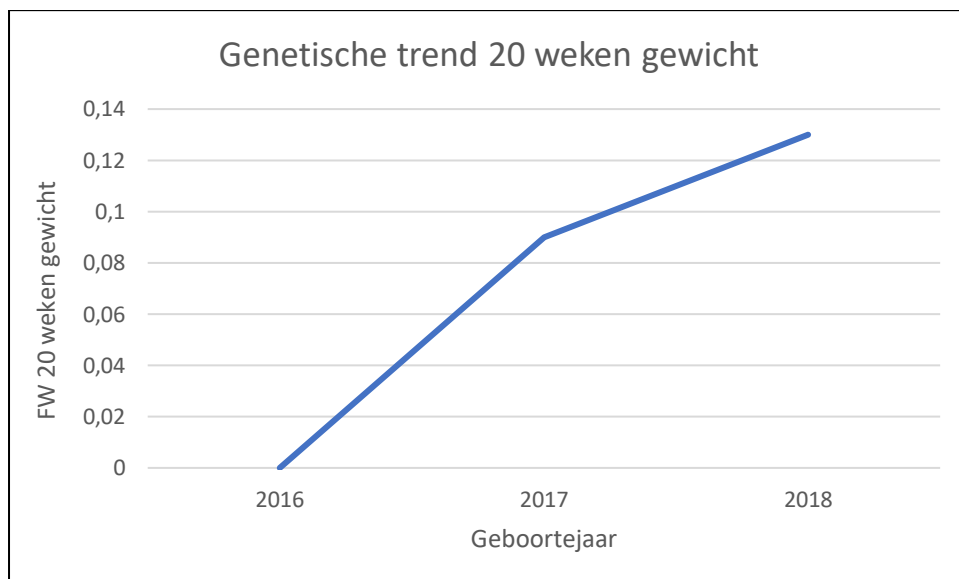
3. Van de duurzame Texelaar groeien de lammeren 300 gram per dag, alleen op gras of op zijn minst met een uitstekende voederconversie

Om de Texelaar als slachtlamvaderdier in beeld te houden dient een ramlam op de leeftijd van 6 maanden (begin dektijd) rond de 60 kilo te wegen. Om dit gewicht te bereiken zal een lam gemiddeld 300 gram per dag moeten kunnen groeien:

$$(60\text{kg} - 5\text{ kg}) / (6\text{ mnd.} * 30\text{ dgn.}) = 300\text{ gram. (fokdoel 2020)}$$

In 2019 bedroeg het gemiddelde 20 weken gewicht 38,7 kg, dat is een gemiddelde groei van 241 gram/dag (uitgaande van een geboortegewicht van 5 kg).

De genetische trend is dat het 20 wekengewicht per jaar met 75 gram toeneemt (genetische trend 2018 NSFO). Ondanks de hoge erfelijkheidsgraad voor het kenmerk groei, komt deze stip aan de horizon maar niet dichterbij.

Toelichting: de trend voor het 20 weken gewicht is licht positief. In 2 jaar tijd is de fokwaarde 0,13 kg (130 gram) op 20 weken gestegen.

4. De duurzame Texelaar wordt uiteindelijk als A (min. 90 punten voor algemeen voorkomen) ingeschreven voor exterieur

In het inspectieseizoen 2018-2019 is ongeveer 7% van de ooiën ingeschreven met een A voor algemeen voorkomen.

Van de huidige populatie ooiën in de database zijn 1439 ooiën met een A voor algemeen voorkomen opgenomen, waarvan 1369 ooiën uit deze groep hebben geworpen. Van deze 1369 ooiën had 18 % gezoogd als jaarling.

Gem. leeftijd A ooi: 3,9 jaar

Gemiddeld aantal worpen: 2,99

Gemiddeld totale productie: 5,76 lammeren

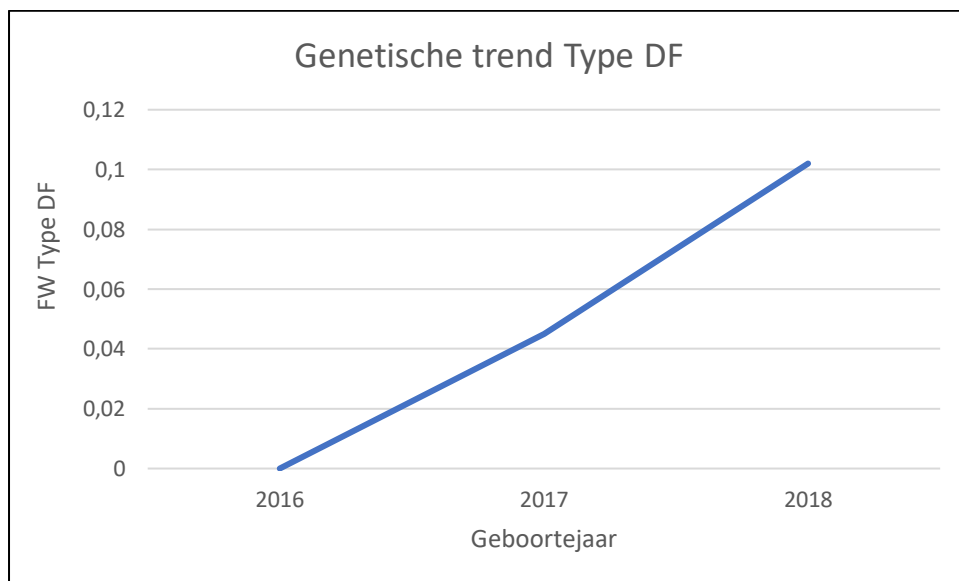
Gemiddeld totaal aantal levend geboren lammeren: 5,02 lammeren

Gemiddeld aantal levend geboren lammeren/ worp: 1,68

Gemiddeld % doodgeboren: 12,5%

Met de komst van fokwaarden voor exterieur kenmerken is het mogelijk om gericht te selecteren op deze kenmerken en dus sneller vooruit te fokken. Een analyse van de inspectiegegevens laat zien dat de waardering voor type een heel belangrijke voorspeller is van de waardering voor algemeen voorkomen. De correlatie ligt boven de 90%. Wanneer men dus fokt met dieren met een positieve fokwaarde voor type, zal het algemeen voorkomen ook stijgen.

Deze stip zal naar verwachting in 2025 dichterbij komen.

Toelichting: de genetische trend wijst omhoog. In 2 jaar tijd is de fokwaarde voor type tijdens definitieve keuring met 0,1 punten gestegen. Over 20 jaar tijd zullen de dieren als deze trend wordt volgehouden dus 1 punt beter zijn voor type.

5. De duurzame Texelaar scoort uiteindelijk minimaal E rond 2 rond voor slachtkwaliteit

Er wordt in Nederland, niet meer door erkende keurmeesters geclassificeerd en als dat wel zo is, dan zijn deze gegevens in de databank niet terug te vinden. Bewaking van de slachtkwaliteit kan door terugkoppeling te vragen van slagers en slachterijen. Ook zijn het scannen op spierdikte en vetbedekking en het visueel beoordelen van de bespiering tijdens de exterieurkeuring goede hulpmiddelen om de slachtkwaliteit te handhaven.

Deze stip is groot, maar moeilijk meetbaar.

Samenvatting:

In ruim 6 jaar tijd is er vooruitgang geboekt op het gebied van de worpgrootte, zien we dat het mogelijk is om ooien 5x te laten werpen (zij het dat het percentage nog laag is), mag groei meer aandacht hebben in de fokkerij, wordt inmiddels 7% van de ooien opgenomen met een A voor algemeen voorkomen en is er helaas weinig bekend over de slachtkwaliteit.

De fokdoelen zijn helaas niet gehaald, maar op weg zijn we zeker! De FTC is van mening dat de doelen haalbaar zijn door middel van gerichte(re) selectie.

Het advies van de FTC:

1. Verleng het fokdoel 2020 met 5 jaar tot 2025. Argument: Alle doelen lijken haalbaar (misschien niet allemaal even snel). Er zijn op dit moment nieuwe ontwikkelingen (nieuwe fokwaarden, onderzoek naar genomics selection) dus er kan de komende 5 jaar nog best wat veranderen. Het lijkt de FTC goed om over 5 jaar de stippen aan de horizon opnieuw te bezien. **Tegelijk realiseert de FTC zich dat de snelheid van de vooruitgang in de fokkerij afhankelijk is van de keuzes die fokkers maken.**
2. Om beter te fokken op levensduur, moet het zorgvuldig registreren van reden van afvoer gestimuleerd worden. Vooral uiergebreken zijn een belangrijke reden voor afvoer denkt de FTC. Met de ingevoerde gegevens kan er beter foktechnisch onderzoek plaatsvinden. Ook ziektes moeten zorgvuldiger worden geregistreerd. Vooruitlopend op de gegevens die op termijn beschikbaar komen uit een zorgvuldiger registratie wil de foktechnische commissie zich verdiepen of er met behulp van fokkerij, verbetering van de uierkwaliteit mogelijk is. Misschien is het in de toekomst mogelijk om met genomics selection grotere stappen te zetten op duurzaamheid.
3. Het 20 wekengewicht gaat te langzaam vooruit, terwijl de erfelijkheidsgraad van dit kenmerk hoog is. Om de toekomst van de Texelaar als slachtlamvaderdier zekerder te stellen moeten fokkers gestimuleerd worden om te wegen. Door zelf te wegen (geboortegewicht, 8 weken gewicht en 20 weken gewicht) krijgen de fokkers al meer inzicht in groei. Als de fokkers nog een stapje verder willen zou scannen op spierdikte en vetbedekking nog meer informatie opleveren om te selecteren.
4. Een A voor exterieur is haalbaar. Met de huidige fokwaarden voor exterieur is het makkelijker te realiseren. Meer aandacht voor deze fokwaarden is gewenst.
5. In de ontwikkeling van de dieren is meer aandacht voor lengte van de romp en diepte van de voorhand, breedte van de voorhand, breedte van de lendenen en breedte van het kruis gewenst. Deze maten bepalen mede het gewicht van een dier en de geproduceerde hoeveelheid vlees. De FTC zou graag zien dat in de tabel zoals die nu door de inspecteurs wordt gebruikt, de lengte niet 10, maar 12 cm (voor ramlammeren, 1,5 jarige- en oudere ooien) en 13 cm (voor 1,5 jarige rammen en de oudere rammen) de maatstaf wordt. De diepte moet minimaal de helft van de hoogte zijn. Indien een dier hieraan voldoet krijgt hij

de punten die op de tabel bij de hoogte vermeldt staan. Scoort de ram extra, dan mag er een hogere waardering voor ontwikkeling worden gegeven. Scoort de ram lager, dan zal de waardering voor de ontwikkeling ook lager uitvallen. Voor wat betreft de breedtes (voorhand, lendenen en achterhand) wil de FTC hierop terug komen wanneer deze gegevens in de databank beschikbaar zijn. Het lineair scoren blijkt hier een zeer goed middel om deze maten inzichtelijk te krijgen.

6. Voeg een 6^e punt toe aan het huidige fokdoel: De duurzame Texelaar moet een zo hoog mogelijke resistentie hebben tegen een wormbesmetting.

FTC NTS/TSNH november 2019